

Seniorin digitaidot Windows 10 peruskäyttötaidot

Tuulikki Paturi, syksy 2020

Agenda klo 10:00-11:30

- Tarkistuslistasivun esittely
- Listan ruksaaminen näytöllä
- Miksi teimme seniorin digitaitojen tarkistuslistat?
- Windows 10 peruskäyttötaidot miksi pitäisi osata?
- Kysymyksiä?

Kansalaisen digitaidot -kurssimalli

Kansalaisopistojen liiton hankemateriaalia kansalaisopistoille

Seniorin digitaidot

3

Seniorin digitaidot - peruslinjauksia

- Kansalaisen digitaito on esitelty yleisellä tasolla
- Seniorin digitaidot avaa kansalaisen digitaitoa käytännön tasolle

Mikä on perustaito?

- On pitäydytty valtavirran tavoissa käyttää digiä
- On yritetty välttää esitellä edistyneemmäksi luokiteltavaa taitoa
- On kartettu kikkailujen esittelyä

Windows 10 peruskäyttötaidot

Tunnistan tietokoneeni käyttöjärjestelmän

tarkistuslista koskee Microsoftin Windows
 10 käyttöjärjestelmää.

tietokoneissa on muitakin käyttöjärjestelmiä kuten Apple Os ja puhelimissa iOs tai Android.

Miksi?

Tunnen tietokoneen tärkeimmät osat

- virtalähde (akku tai verkkovirta)
- hiiri tai kosketuslevy
- L kovalevy, eli tallennustilaa omia tiedostojańi, kuten dokumentteja, valokuvia, videoita ja musiikkia varten.
- muistitikku USB-porttiin ja omien tiedostojen varmuuskopiointi
- La kamera, mikrofoni, kaiutin ja kuulokeliitäntä

18 11 2020

... tärkeimmät osat

Miksi? Perustaito

Miksi? Perustaito

... tärkeimmät osat

- 1. Kuulokeliitäntä
- 2. Mikrofoniliitäntä
- 3. USB-portti

Tuulikki Paturi

... tärkeimmät osat

1. Virtaliitäntä

- 2. Tuuletusaukot
- 3. VGA portti (esim. liitäntä projektoriin)
- 4. HDMI portti (esim. liitäntä televisioon)
- 5. Ethernet-kaapeliyhteys lähiverkkoon
- 6. USB portti

Miksi?

Osaan avata tietokoneen käyttövalmiiksi ja sulkea sen

avaaminen virtanäppäimellä
 sulkeminen Windows-aloituskuvakkeesta
 > Virta-kuvake > Sammuta

Miksi?

Tiedän lepotilan ja virran sammuttamisen eron

Iepotilassa koneeni kuluttaa vähän virtaa ja käynnistyy nopeasti uudelleen

- kannettava lepotilaan sulkemalla kansi
- uudelleenkäynnistys vaatii käyttäjän tunnistamisen

Miksi?

Tunnistan työpöydän ja kuvakkeet Perustaito

- Aloitus-painike ruudun vasemmassa alareunassa
- Aloitusvalikon muokkaus: Yle Digitreenit: Mukauta ulkonäköä
- Tehtäväpalkkiin useimmiten käyttämieni sovellusten kuvakkeita.

O 🗄 🥥 🍅 🚍 🔒 🦧 🚾 💶 🚇 🕥 🖫 🖗 🛸 🏂 🤹 🕼 🔯 🖉 🥃 🗖 📰 🚱 ^ fin 12.50

Tehtäväpalkin hakuikkunalla haetaan sovelluksia tai tiedostoja tietokoneeltani.

Tehtävänäkymä-kuvakkeella näen kerralla kaikki avoinna olevat sovellukset

Ilmoitusikkunan (oikealla) asetuksia voin muuttaa: Microsoft Ilmoitus- ja toiminta-asetusten muuttaminen

Miksi?

Miksi? Perustaito

Osaan avata ja sulkea sovelluksia

tietokoneeseen asennetut sovellukset löytyvät Käynnistysvalikosta

□ usein käyttämäni sovelluksen kuvake Aloitusvalikkoon (klikkaa hiiren oikealla ja valitse avautuvasta valikosta Kiinnitä aloitukseen) tai aina näkyville Tehtäväpalkkiin (klikkaa hiiren oikealla ja valitse avautuvasta valikosta Enemmän > Kiinnitä tehtäväpalkkiin).

Sovelluksen sulkeminen oikean yläkulman X-kuvakkeesta.

Osaan määritellä tietokoneen yleisimmät perusasetukset

äänenvoimakkuuden säätö

näytön kirkkauden säätö

(1)

tekstin koon suurentaminen pysyvästi Aloitus
Asetukset
> Näyttö
Tilapäinen suurennus: ctlr + pienennys ctrl -

Miksi?

Tunnistan tietokoneen verkkoyhteydet

- tietokone Internet-verkkoon
 - liitä lähiverkkoon (Wi-Fi = WLAN) tai
 - taloyhtiön verkkoon
 - avaa Tehtäväpalkin WLAN-kuvake
 - valitse sieltä haluttu verkko ja anna ensimmäisellä kerralla myös salasana

Tehtäväpalkin WLAN –kuvakkeesta näkee onko verkko päällä

- toimintahäiriössä
 - katkaise verkkoyhteys ja kytke sen uudelleen
 - tarvittaessa käynnistä uudelleen modeemi tai reititin

ſſ.

Osaan tarkistaa akun varaustilanteen

akun kuvake Tehtäväpalkin oikeassa reunassa

• hiirellä saan näkyviin varausasteen.

Toimii akun varassa Liitetty sähköverkkoon

Tuulikki Paturi

Miksi?

Osaan käyttää tietokoneen näppäimistöä

Miksi? Perustaito

□ *Enter* näppäin ja että sitä painamalla annan vuoron tietokoneelle: ⊲

isot kirjaimet ja erikoismerkit painamalla samanaikaisesti vaihto-näppäintä

merkkien poisto *delete* -näppäimellä tai painamalla *askelpalautin* -näppäintä

@-merkki (numero 2:n alla) painamalla samanaikaisesti Alt Gr -näppäintä MtGr ja @-näppäintä

Osaan tallentaa tiedostoja tietokoneen kovalevylle, ulkoiselle kovalevylle, muistitikulle tai pilveen

Resurssienhallinta -kuvakkeesta (keltainen kansio) pääsen käsiksi haluamaani kansioon ja tiedostoon

- uusien kansioiden luonti omille aiheilleni ja tiedostojen siirto Katso lyhyt ohje: Jyväskylän yliopisto: Resurssienhallinnan käyttö.
- Iöydän tallentamani tiedostot tietokoneeni kovalevyltä Yksinkertaisin tapa löytää tiedosto, on kirjoittaa sen nimi vasemman alareunan hakuikkunaan.
- kovalevy ja siellä olevat tiedostot sijaitsevat omalla tietokoneellani
 - pilvessä olevat tiedostot sijaitsevat palveluntarjoajan palvelimella, esimerkiksi Google Drive tai Microsoft OneDrive.
- Lallennan materiaalia pilveen, esimerkiksi valokuvien varmuuskopiot

Osaan varmuuskopioida tallentamani tiedostot ja valokuvat

Miksi? Perustaito

Ohje Microsoft: Varmuuskopioi ja palauta

Tietokoneen varmuuskopiointi Tiedostohistorian avulla

Tiedostohistorian avulla voit suorittaa varmuuskopioinnin ulkoiseen asemaan tai verkkosijaintiin. Valitse aloituspainike \blacksquare > Asetukset \bigotimes > Päivittäminen ja suojaus \bigcirc > Varmuuskopiointi > Lisää asema +. Valitse sitten ulkoinen asema tai verkkosijainti, johon tiedostot varmuuskopioidaan.

Osaan tulostaa tietokoneelta

Miksi? Perustaito

☐ Microsoft: Tulostimen asentaminen.

löydän tulostamista merkitsevän kuvakkeen tai valitsen hiiren oikealla näppäimellä aukeavasta valikosta Tulosta.

Seuraava

Alt+Nuoli oik.

Tunnistan tietokoneen käytön yleisimmät ongelmat

- paluu edelliseen vaiheeseen
 - ja jos se ei auta, niin sammuta tietokone ja käynnistä uudelleen
- digitukiapua seniorijärjestöiltä kuten ENTER ry, kirjastosta tai kunnan järjestämästä digituesta

Miksi?

Osaan käyttää yleisimmin tarvitsemiani sovelluksia

Miksi? Digirohkeus Tietoturva

esim. pankkisovellukset ja Kanta.fi.

Olen opetellut käyttämään tarvitsemiani sovelluksia.

L kullekin henkilötietojani sisältävälle palvelulle on erilliset salasanat ja säilytän niitä huolella

Lataa koneelle sovelluksia vain Microsoft kaupasta

Ymmärrän sisään- ja uloskirjautumisen merkityksen

Miksi? Tietoturva

tietokoneellani on Microsoft-tili ja muistan/löydän sen käyttäjätunnuksen ja salasanan

tietokoneen avaus

• kirjautumalla Microsoft-tilille tai

18 11 2020

- Windows Hellon PIN-koodi (suositus, ei tarvitse joka kerta kirjautua Microsoft-tilin tunnuksilla).
- L käyttäjätili henkilötietoja sisältäviin palveluihin
 - kirjautuminen joko pankkitunnuksilla tai
 - itse luomallani käyttäjätunnuksen ja salasanan yhdistelmällä
- 'Kirjaudu ulos' –toiminnolla suojelen tietojani ulkopuolisilta

pelkkä selaimen sulkeminen ei kirjaa ulos palvelusta

Kirjautumisvaihtoehdot

Hallitse, miten kirjaudut laitteeseen

Valitse kirjautumisvaihtoehto, kun haluat lisätä, vaihtaa tai poistaa sen.

- •• Windows Hellon kasvojentunnistus
 - Tämä vaihtoehto ei ole juuri nyt käytettävissä saat lisätietoja napsauttamalla
- Windows Hellon sormenjäljentunnistus Tämä vaihtoehto ei ole juuri nyt käytettä
- Tämä vaihtoehto ei ole juuri nyt käytettävissä saat lisätietoja napsauttamalla
- Windows Hellon PIN
- Kirjaudu sisään PIN-koodilla (suositus)
- Suojausavain
 - Kirjaudu sisään fyysisellä suojausavaimella

Salasana Kirjaudu sisään tilin salasanalla

Avaa laitteesi lukitus sipaisemalla ja napauttamalla suosikkikuvaasi.

Osaan suojata tietokoneen näytön lukituskoodilla

- näyttö sammuu, kun tietokone on ollut käyttämättä määrätyn ajan
- □ sisäänkirjautuminen, kun tietokone poistuu lepotilasta
- suojaa asiattomien henkilöiden käytöltä

Näyttö

Sammuta akkuvirtaa käytettäessä, kun on kulunut

5 minuuttia

Sammuta verkkovirtaa käytettäessä, kun on kulunut

15 minuuttia \sim

Lepotila

Siirrä akkuvirtaa käytettäessä tietokone lepotilaan, kun on kulunut

Miksi?

Tietoturva

15 minuuttia

Siirrä verkkovirtaa käytettäessä tietokone lepotilaan, kun on kulunut

Tuulikki Paturi

15 minuuttia

`

 \sim

Osaan suojata tietokoneen tietoturvaohjelmalla

Miksi? Tietoturva

Defender tietoturvaohjelma sisältyy Windows 10 järjestelmään

- riittävän turvallinen kotikäyttäjille
- muuta ei tarvita

Ymmärrän ohjelmistopäivitysten merkityksen ja tarpeellisuuden

Miksi? Tietoturva

□ Windows 10:n päivitykset

- vastaa ok ja
- konetta ei saa sammuttaa kesken päivitystä

päivitykset tuovat ohjelmistoon uusia ominaisuuksia sekä korjaavat löytyneitä virheitä

Uskallan tutustua tietokoneen perusominaisuuksiin

Tehtäväpalkissa Vinkit –kuvake

L tutustu rohkeasti vinkkeihin

tietokoneen iin			Miksi	i? ohkeus
nkit			Hae vinkkeiä	× ם – بی اور
	Tutu	ıstu uusimpiin vinkke Tutustu uusiin ominaisuuksiin	ihin!	
\heartsuit	G	Ê		A
Uudet ominaisuudet 14 vinkkiä	Työskentele etänä 7 vinkkiä	Etäopiskele 6 vinkkiä	Hyvän työtilan valinta 5 vinkkiä	Tietojen pitäminen turvassa 8 vinkkiä
ిన్గి	RR		B	

Lue lisää

Miksi? Digirohkeus

- Yle Digitreenit: <u>Tietokone</u>
- Enter ry: Windows 10 vinkkejä tietokoneelle, 51 dian esitys, pdf
- Tampereen kaupunginkirjasto: <u>Tutustu Windows 10</u> <u>käyttöjärjestelmään</u>. Tampereen kaupunginkirjaston ja Pirkanmaan maakuntakirjaston laatima opas. 18 sivun pdf latautuu tietokoneellesi Ladatut tiedostot -kansioon nimellä Windows10_v2.
- Digirasti: Google Drive pilvipalvelun käyttö

Mikään ei ole pysyvää

Isoja muutoksia Windowsiin ensi vuonna

Microsoft pistää Windowsin käyttöliittymän perusteellisesti uusiksi. Ensi vuonna nähdään uusi Resurssienhallinta, aloitusvalikko ja tehtäväpalkki.

18.11.2020

Tuulikki Paturi

Etukäteiskysymyksiä

- Muistin täyttyessä mitä tyhjennetään? Temp?
- Mitä Windowsin omia korjausohjelmia kannattaa käyttää ja kuinka usein?
- Virustorjunta?

www.entersenior.fi

info@entersenior.fi